

'Invertir en activitats culturals per als infants implica construir un espai on la qualitat i la innovació siguin una prioritat'

Publicat per [Interacció](#) [1] el 02/12/2024 - 13:29

Entrevista a Albert Puig, Gisel Noè i Cristina Alonso

Amb motiu del curs online 'Les programacions culturals per a infants en els municipis', que tingué lloc els dies 12 i 14 de novembre, hem entrevistat Albert Puig, periodista musical i director del festival Petits Camaleons, Gisel Noè, cap d'Acció Cultural del Servei de Cultura de l'ajuntament de Mataró i directora del M|A|C (Mataró Art Contemporani) i Cristina Alonso, co-directora artística del Teatre L'Artesà del Prat del Llobregat, i co-directora de l'Espai de recerca i residència Austràlia, a Buenos Aires.

Aquestes són les interessants reflexions que ens han ofert sobre les programacions culturals adreçades als infants i la seva inserció en la cultura municipal.

Per què és important fer programacions específiques per a infants? Quina és l'experiència al respecte en el vostre camp d'actuació?

Albert Puig: Penso que més que fer programacions específiques per a infants el més important és fer programacions per a famílies que es puguin gaudir conjuntament. La meua experiència com a director del festival Petits Camaleons m'ha permès observar, de primera ma, que els nens i les nenes no tenen cap línia vermella a l'hora de viure la música en directe i són els més exigents amb la qualitat. Ja sigui per la seva innocència i per la manca de prejudicis, o perquè encara no estan infectats pel virus de les modes i les tendències, la seva relació amb la música en directe és la més natural possible. Penso també que és tant important el que posem damunt de l'escenari com la manera de posar-ho. El secret del nostre èxit a Petits Camaleons està en bona part en els horaris, els espais adequats, els volums o la proximitat.

Gisel Noè: La manera d'enfrontar-se al món dels nens, nenes i joves a través de l'art contemporani és evidentment diferent a la manera com ho fem els adults. Els seus referents són naturalment uns altres, les eines que han desenvolupat són unes altres i els filtres que apliquen tenen el to innocent que els adults fins i tot envegem.

Des del M|A|C no tenim la capacitat de fer programacions específiques per a infants si parlem d'exposicions (tot i que hem fet coses esporàdiques), però sí que programem activitats per a públic familiar, activitats de mediació per a infants per afavorir la conciliació (servei de cangur i tallers) i un ampli i acurat servei educatiu de totes les exposicions, pensat per a cada franja educativa. També posem l'accent en projectes en què els artistes treballen als centres educatius (18 anys de Zona intrusa als instituts, per exemple) o en què l'alumnat protagonitza projectes específics (per exemple, col·laboracions amb produccions artístiques a l'espai públic).

Això és fonamental per implicar famílies, centres educatius i activitat social en relació a l'entorn (veïns, associacions, etc.). I deixa, sense dubte, un pòsit que es fa gran en cada nova experiència individual. Ho verifiquem amb els infants que repeteixen visita amb les seves escoles: recorden els referents i ells mateixos fan enllaços o evoquen conceptes que han treballat anteriorment.

Cristina Alonso: Les programacions escèniques per a la infància poden ser molt més que simples espectacles. Potser són portes que s'obren no per trobar respostes, sinó per generar preguntes que neixen de l'experiència mateixa. El teatre, així, es transforma en un espai on el visible es fon amb el quasi imperceptible, on el cos, la paraula i la imaginació es troben, creant un terreny ric en sensacions.

Això és possible en aquest espai, on els infants comencen a intuir que el món es pot observar des de moltes perspectives i que la mirada d'altres pot alimentar la pròpia. I que aquestes mirades els interpel·len, els desafien, els sorprenen. I, en aquest creuament de llums i ombres, potser descobreixen que no hi ha una única i lineal

manera d'abordar la realitat, on el dubte no es percep com una cosa a evitar, sinó com quelcom que pot obrir camins.

El teatre, per tant, es converteix en un refugi on el que és incert no només hi cap, sinó que es celebra. En un espai on allò que es diu es desplega entre allò que no es diu. Un lloc on l'aprenentatge no rau a adquirir certes coses sinó a obrir-se al que encara està per dir-se, per ser descobert, sense que tot hagi de ser explicat ni comprès. La imaginació, aleshores, es converteix en una força alliberadora, un terreny ambigu on les emocions s'expressen sense restriccions perquè són matèria primera d'una capacitat expandida de percepció.

El teatre convida els infants a concentrar-se també en allò que ressona en l'aire, en allò que encara no ha pres forma, transcendent allò explícit i visible. Allò après, aleshores, es mesura en allò que queda flotant després de cada trobada: noves maneres d'estar, una forma diferent de mirar.

Al Prat de Llobregat, la nostra experiència es fonamenta en Camins Vius, un programa que es converteix en un dels pilars del projecte educatiu del Teatre L'Artesà. Creiem que, així com una dieta equilibrada alimenta el cos, el fet de crear experiències artístiques que convidin a observar, però també a participar activament, alimenta l'ànima. Són propostes on el viscut es mescla amb el compartit, en una constant obertura a l'inconegut. En aquestes trobades, la narrativa ja no és descriptiva: es transforma en un acte vivencial, un espai on hi tenen cabuda l'error, l'incert i allò no sabut.

Camins Vius ofereix a les escoles l'oportunitat de submergir-se en les Arts Vives, entenent aquestes com un camp que travessa allò sensorial, allò emocional, allò corporal. No es tracta d'observar des de la distància, sinó de tocar, sentir, posar el cos en joc. Aquí, els límits entre espectador i actor, entre públic i privat es dissolen, obrint noves formes de trobada, nous modes de formar part.

Aquest espai, efímer i en constant transformació, esdevé un teixit d'experiències que acompanya infants i joves al llarg del seu procés educatiu, un flux continu des de l'escola bressol fins a l'etapa postobligatòria, que arriba a totes les escoles públiques de la ciutat de manera gratuïta. Un fer que s'infiltra en la quotidianitat escolar, convertint-se en part del paisatge emocional i cognitiu de cada estudiant fins a l'edat adulta. L'art ja no és una cosa aliena, sinó que s'insereix en la vida diària, multiplicant les oportunitats de diàleg, reflexió i connexió entre els diferents àmbits: el familiar, l'escolar i el comunitari. No només educa l'escola, sinó també la biblioteca, el carrer, la família, els veïns i veïnes, el context mateix...

Albert Puig periodista musical i
director del festival Petits Camaleons

Gisel Noè cap d'Acció Cultural del
Servei de Cultura de Mataró

Cristina Alonso co-directora artística del
Teatre L'Artesà del Prat del Llobregat

Una de les dificultats de les programacions per a infants és distingir-les de les adultes, tot adequant-les a les seves característiques. Teniu la sensació que el món cultural dels adults està envaint o influïent de manera notòria en el dels infants?

Albert Puig: Penso que portem els nens i les nenes a veure uns espectacles que no estan pensats per a ells. Per molt que als infants els puguin agradar grups com The Tyets o Oques Grasses, difícilment gaudiran d'uns espectacles programats a la nit, amb durades massa llargues per als més petits, amb una visibilitat de l'escenari complicada i uns volums gens recomanables per a la seva oïda tendra. Insisteixo que cal pensar a adaptar l'oferta a les necessitats del nostre públic. De la mateixa manera que aquells que ja comencem a tenir una edat cada dia ens resulta més incòmode assistir als macro festivals i ens sentim una mica fora de joc, els nens i les nenes no estan còmodes en espais que no estan pensats per a ells.

Gisel Noè: Entenc que en les arts en viu sí que hi ha aquest posicionament clarament identificat, cosa que no passa en les arts visuals. En general, no crec que l'afirmació sigui deriva de les programacions, sinó de l'entorn cultural (i no cultural) en què vivim. Les programacions per a infants (naturalment penso en la que s'ofereixen als equipaments públics i també privats) són professionals i de qualitat, i per tant invasions o influències de qualitat. Altra cosa és l'accés incontrolat al món adult.

Cristina Alonso: Més enllà de si aquesta influència és positiva o negativa, ens preguntem què queda quan l'espai cultural infantil apareix saturat d'ecos aliens. Enmig d'aquest creuament de mons, el que es perd potser és la possibilitat que el petit, l'invisible, allò que encara està per venir, pugui trobar refugi.

La cultura adulta s'escola, de vegades sense voler-ho, en gestos, imatges, ritmes que difuminen la quietud necessària perquè els infants trobin el seu propi ritme. Les empremtes d'un món exterior desdibuixen aquesta capacitat per habitar l'experiència al seu propi pas, sense la urgència de comprendre quelcom que encara no els pertany, que encara no està en el seu temps.

I per últim: considereu que des dels municipis es té prou compte la base cultural de futur que representen

els infants?

Albert Puig: En absolut. En molts casos les programacions infantils es deixen de banda ja que es considera que els grans grups programats també són per a ells, cosa que com ja he comentat és un error. Mai es pot ficar tothom al mateix sac i sempre hi ha excepcions, però en general les propostes destinades als infants són de molt mala qualitat i més pensades de cara a l'entreteniment que no pas a la cultura. Penso que hi ha molt terreny per córrer, però pocs professionals disposats i preparats per fer-ho.

Gisel Noè: Des dels àmbits cultural i educatiu institucionals (parlo pel meu Ajuntament) no hi ha cap dubte: tots els programes per a escoles de les programacions estables d'arts visuals i d'arts escèniques es generen des del Servei de Cultura i es fan en aquest sentit. També l'accent evident que des del municipi es posa a les escoles municipals de música i de teatre: les considero inversions de futur. Tot i que també considero que de manera insuficient, i segurament articularia un vessant específic per a això de manera estructural. En termes més generals, jo ho poso més en dubte.

Cristina Alonso: Tot i que en molts municipis ja existeixen esforços per oferir programacions per a la infància, les propostes segueixen sent sovint limitades quant a quantitat i continuïtat. La cultura infantil no sempre rep la mateixa prioritat ni els mateixos recursos que les propostes dirigides al públic adult. La creació d'espais dedicats als infants o la millora dels existents podria ser un primer pas cap a la integració dels més petits en la vida cultural de la seva ciutat. Aquests espais podrien acollir no només l'oferta cultural, sinó també les inquietuds, els seus interessos, permetent que la seva veu també formi part activa de la programació.

La cultura infantil, aleshores, sembla estar en una constant recerca de reconeixement dins dels pressupostos municipals. Invertir en activitats culturals específiques per als infants no només implica ampliar l'oferta, sinó construir un espai on la qualitat i la innovació siguin una prioritat. Aquí el que importa no és la quantitat, sinó la profunditat de les propostes, que haurien de dissenyar-se per nodrir la creativitat i el pensament crític des de la infància.

La cultura infantil és, al cap i a la fi, un acte de reconeixement de la seva pròpia existència al món, un espai on els infants poden començar a fer preguntes sense esperar respostes definitives. Un espai que hauria de ser obert, no només al que s'ofereix des de fora, sinó també al que els infants porten amb ells, allò que desitgen explorar, allò que necessiten viure. Més propostes híbrides, amb noves dramaturgies escèniques i un grau més alt d'experimentació, són una necessitat del món actual, i menys un repte per a pocs municipis. Encara tenim un vast taulell de joc i atreviment per recórrer en les nostres programacions.

Etiquetes: infants

Etiquetes: programació

Etiquetes: polítiques públiques

Etiquetes: administració local

- [2]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2024/12/entrevista-programacio-infantil>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/9635>

